

Türk Yurdu

edebiyat

Tanınmış bir gazetecimiz olan Ahmet Cevdet 1862 yılında İstanbul'da Aksaray'da doğdu. Babası, bütün tacirlerinden Hacı Ahmet Efendi adında bir zattır.

Ahmet Cevdet, Orta - Lise tahsilini büyük bir başarıyla ikmâl ettikten sonra, sırasıyla, Mülkiye mektebi, (Şimdi Siyasal Bilgiler Fakültesi) ne, burayı bitirdikten sonra da Hukuk mektebi (şimdi Hukuk Fakültesi) ne girdi. Her iki yüksek okulu da birincilikle bitirdi. Mektebinin en çalışkan, zeki ve başarılı bir öğrencisi olmak şerefini dâima muhafaza etti. Hukuk'un son senelerine doğru Fransızca ve Arapçaya çalıştı. 21 yaşında iken bu iki dilin mütercimi olarak "Tercüman-ı Hakikat" gazetesinde muharrirliğe başladı.

Bir aralık "Takvim-i Vakayı" in yazarlığını yaptı. Tömbeki Rejisi ile Osmanlı Bankası'nda memurluklarda bulundu. Sonra Hariciye Nezareti (Dışişleri Bakanlığı) nda çalıştı. Bu sırada Rusya Çarı 2. Nikola'nın tahta çıkışı (Kasım 1894) münasebetiyle tebrikât için Rusyaya giden Türk Heyeti arasında Ahmet Cevdet Bey de bulundu. Biraz sonra serbest hayata atılarak gazeteci oldu ve ömrü boyunca da öyle kaldı.

Ahmet Cevdet, tahrir hayatının ilk devirlerinde, zamanının iki büyük günlük gazetesi olan "Sabah" ve "Tarık" de, sırasıyla baş muharrirlik yaptı. Bu esnada yazıları, faydalı makaleleri ile halkın ilgisini çekti, sevgisini kazandı.

6 Haziran 1894 (1312 senesi Muharremi Gürresinde) tarihinde "İkdam" gazetesini kurup neşre başladı. Sabah'cı Mihranın şiddetli rekabetine rağmen gazetesini yaşatmağa muvaffak oldu. İkdam, İstibdat Devrinin son üç mühim gazetesinden biri olarak okundu ve devam da etti (*).

Ahmet Cevdet, 2. Meşrutiyetin ilânında (24 Temmuz 1908) yeni bir matbaa makinesi alarak "İkdam Yurdu" nu kurdu ve gazetesine de güzel bir şekil vermeğe muvaffak oldu. Fakat, meşrutiyetin ilk yılları içinde "İttihat ve Terakki Fırkası" na karşı muhalefete geçerek aleyhte yazılar yazmağa başlayan Ahmet Cevdet, 31 Mart (13 Nisan 1909) vak'ası'ndan sonra memleketi terk etmek zorunda kaldı. Önce, bir müddet, Nis'te oturdu. Sonra İsviçre'de yerleşti (**).

Ahmet Cevdet, 1. Cihan Harbi içinde İsviçre'de kaldı. Buradan gazetesine, suya sabuna dokunmayan, yazılar yazdı. Cumhuriyetin ilânıyla (1923) beraber İstanbul'a döndü ve İkdam'daki baş yazılarına devam etti. Cumhuriyetin ilânından, gazetesinin neşriyatını ta'til edişine kadar (1928) Türkiye'nin bilhassa ticarî, iktisadî, ve zirai hayatına, bu alanlardaki kalkınmasına dâir cidden kıymetli, istifadeli bir çok yazılar yazdı. 1925 de, İkdam'da Türkiye madenleri üzerine süreli makaleler yazdı/Bu makaleler, o zaman Başvekil olan İsmet Paşa (İnönü) nün dikkatini çekmiş, yazıları önemle tâkip etmiş ve Cevdet Bey'i, bilvasita, taltif etmişti.

Ahmet Cevdet, gazetesinde yayınladığı bir haber yüzünden, Tanin başyazarı Hüseyin Cahit (Yalçın) ve Tasvir başyazarı Velit Ebüzziya ile birlikte İstanbul İstiklâl Mahkemesine verildi; beraatinden sonra da siyasi hayattan tekrar ve kesin olarak çekildi.

Ahmet Cevdet, 1935 senesi Mayıs ayı içinde Ankara'da toplanan "1.

NOTLAR - İKTİBASLAR

TÜRK BASIN TARİHİNDEN BİR SAHİFE :
İKDAMCI AHMED CEVDET ORAN

(1862-1935)

M. Şakir Ülkütaşır

Tanınmış bir gazetecimiz olan Ahmet Cevdet 1862 yılında İstanbul'da Ak-saray'da doğdu. Babası, bütün tacirlerinden Hacı Ahmet Efendi adında bir zattır.

Ahmet Cevdet, Orta-Lise tahsilini büyük bir başarıyla ikmal ettikten sonra sırasıyla, Mülkiye Mektebine, (şimdi Siyasal Bilgiler Fakültesi) burayı bitirdikten sonra da Hukuk Mektebi (Şimdi Hukuk Fakültesi) ne girdi. Her iki Yüksek Okulu da birincilikle bitirdi. Mektebinin en çalışkan, zeki ve başarılı bir öğrencisi olmak şerefini daima muhafaza etti. Hukuk'un son senelerine doğru Fransızca ve Arapçaya çalıştı. 21 yaşında iken bu iki dilin Mütercimi olarak «Tercüman-ı Hakikat» gazetesinde muharrirliğe başladı.

Bir aralık -Devletin Resmî Gazetesi olan- «Takvim-i Vakayı» in yazarlığını yaptı. Tömbeki Rejisi ile Osmanlı Bankasında memurluklarda bulundu. Sonra Hariciye Nezaretinde (Dışişleri Bakanlığı) çalıştı. Bu sırada Rusya Çarı 2. Nikola'nın tahta çıkışı (Kasım 1894) münasebetiyle tebrikât için Rusya'ya giden Türk Heyeti arasında Ahmet Cevdet Bey de bulundu. Biraz sonra serbest hayata atılarak gazeteci oldu ve ömrü boyunca da öyle kaldı.

Ahmet Cevdet, tahrir hayatının ilk devirlerinde, zamanının iki büyük günlük gazetesi olan «Sabah» ve «Tarik» de, sırasıyla başmuharrirlik yaptı. Bu esnada yazıları, faydalı makaleleri ile halkın ilgisini çekti, sevgisini kazandı.

5 Temmuz 1894 (1312 senesi Muharremi gürresinde) tarihinde «İkdam» gazetesini kurup negre başladı. Sabah gazetesi sahibi Mihran Efendi'nin şiddetli rekabetine rağmen gazetesini yaşatmağa muvaffak oldu. İkdam, İstibdat Devrinin son üç mühim gazetesinden biri olarak okundu ve devam da etti¹.

1 Diğer iki gazete «Sabah» ile «Tercüman-ı Hakikat» idi.

li bir yeri olmasıydı. Operet türünün önemli örneklerini İstanbul halkına sunan yabancı grupların da operetin başarısında önemli bir payı vardı.

Dönemin operet topluluklarının derli toplu musiki grupları oluşları ile bu toplulukların nitelikli oyunlar seçmeleri de operetin halka mal olmasında etkili olmuştur. Ülkenin o günlerde içinde bulunduğu olağanüstü olumsuz şartlara rağmen operet, büyük bir başarıyla tutunabilmiş ve kabul görmüştür.

Bibl. (Sevengil), *Türk Tiyatrosu*; Sevengil, *Opera*; Sevengil, *Tanzimat*; B. Arpad, *Muhlis Sabahattin*, İst., 1947; Sevengil, *Meşrutiyet*; And, *Tanzimat*; And, *Meşrutiyet*; M. And, *Ellinci Yılın Türk Tiyatrosu*, Ankara, 1973; N. Akı, *XIX. Yüzyıl Türk Tiyatrosu Tarihi*, İst., 1963; G. Oransay, *Batı Tekniğiyle Yazan 60 Türk Bagdar*, Ankara, 1965.

MEHMET GÜNTEKİN

OR-AHAYİM HASTANESİ

bak. BALAT MUSEVİ HASTANESİ

ORAN, AHMED CEVDET

(1862, İstanbul - 28 Mayıs 1935, Ankara) Gazeteci.

Aksaray'da doğdu. Tütün taciri Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. Mekteb-i Mülkiye'yi (→) ve Hukuk Mektebi'ni (→) bitirdi. 1883'te Fransızca ve Arapça çevirmeni olarak *Tercüman-ı Hakikat* (→) gazetesinde çalışmaya başladı. Bir süre de *Takvim-i Vekayi*'de (→) yazarlık, *Sabah* ve *Tarik* gazetelerinde başyazarlık yaptı. Daha sonra Reji İdaresi'nde, Osmanlı Bankası'nda ve Hariciye Nezareti'nde memurluklarda bulundu. 1894'te memurluktan ayrılarak 5 Temmuz 1894'te *İkdam* (→) gazetesini çıkarmaya başladı. Gazetenin başyazarlığını da üstlendi. Dilde sadeleşmenin ve Türkçü düşüncelerin sözcülüğünü yapan *İkdam*, II. Abdülhamid rejimiyle de iyi geçinmeye çalıştı. Oran o dönemde İstanbul'da yayımlanan diğer günlük gazetele- rin (*Sabah*, *Tarik* ve *Tercüman-ı Hakikat*) rekabetine karşı özellikle aydınların desteğiyle gazetesini yaşatmayı başardı.

Oran bu arada "Kitabhane-i İkdam" adıyla kitap yayıncılığına da girişerek Osmanlı tarihinin ve edebiyatının yazma eserlerini gün ışığına çıkardı. Bunlar arasında Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sinin ilk 6 cildi, Seydi Ali Reis'in *Mir'atü'l-Memalik*'i, Gelibolulu Mustafa Âli'nin *Heft-Meclis-i*, Karsızade Mehmed Cemaleddin Efendi'nin *Âyine-i Zürefâ*'sı, ayrıca *Tezkire-i Lâtifî*, *Tezkire-i Salim* ve *Tezkire-i Rıza* sayılabilir. Ayrıca Ali Şir Nevali'nin *Muhakemetü'l-Lugateyn*, Necib Âsım'ın (Yazıksız) *Eski Türk Yazısı*, Bursalı Mehmed Tahir'in *Türklerin Ulûm ve Fünûna Hizmetleri* gibi Türkçü yönü ağır basan kitaplar da yayımladı.

II. Meşrutiyet'in ilanından (1908) sonra bir süre İttihad ve Terakki'yi destekleyen sonra da muhalefete geçen Oran, Bâbîali Baskını'ndan (→) sonra basının denetim altına alınması üzerine hastalığını da vesile ederek gazetenin başından ayrılarak yurtdışına gitti. Bir süre Fransa'da Nice kentinde yaşadıkdan sonra İsviçre'ye yer-

leşti. Buradayken *İkdam*'a politika dışı yazılar yazdı. 1923'te İstanbul'a dönüp gazetesinin başına geçtikten sonra da bu tutumunu sürdürdü. Özellikle ticaret, tarım ve madencilik konularında ilginç yazılar yazdı. Oran, 1927'de *İkdam*'ın yayın haklarını Ali Naci Karacan'a (→) devrederek gazetecilikten çekildi. Mayıs 1935'te Ankara'da toplanan I. Türk Basın Kongresi'ne Türk basınının en kıdemli gazete yayımcısı olarak katıldı. Kongre sırasında geçirdiği bir kalp krizi sonucunda öldü. İstanbul'a nakledilen cenazesi Eyüb Sultan Mezarlığı'nda toprağa verildi.

İSTANBUL

ORDUEVLERİ

Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarıyla eş, çocuk, anne, baba ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin moral kazanmak, dinlenmek ve geceleme gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan hizmet yapıları. İşletmeciliği yine Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından sağlanmaktadır.

İstanbul'daki orduevleri sadece şehir dışından gelen ordu mensuplarının konakladığı bir merkez değil, kentte yaşayan ve kullanma hakkına sahip kişiler için de önemli bir dinlenme ve eğlence yeridir. Orduevlerinin hepsinde yemek, kuaför, düğün, nişan, sünnet törenleri için kullanılabilecek salonlar, dispanser, fotoğrafçı, kuru temizleme ve lostra gibi çeşitli hizmetler verilmektedir. Geceleme sadece ordu personeli veya onların refakatindekiler için mümkündür. Diğer hizmetlerden ise orduevlerine giriş hakkı olan herkes yararlanabilmektedir.

Harbiye Orduevi
Yavuz Çelenk, 1994

Bugün İstanbul'da subay ve astsubaylara ait sekiz orduevi mevcuttur. En büyüğü Harbiye'deki (→) Harbiye Orduevi'dir. Birinci sınıf otel niteliğindeki Harbiye Orduevi subaylara mahsustur. İnşası 1981'de tamamlanan orduevi daha önce yakınında bulunan eski Mekteb-i Harbiye (→) binasının bir bölümünde hizmet vermektedir. Restoranı, çay ve pasta salonu, düğün salonu, çeşitli davet ve kokteyl salonları, oyun salonları, butik, kadın ve erkek kuaför salonları, yüzme havuzu, kapalı otoparkı ve otel kısmı ile Türkiye'nin en büyük orduevidir. Devlet misafirhanesi olarak da kullanılmaktadır.

İstanbul'daki orduevlerinden ikincisi Tarabya'da bulunan Kalender Orduevi'dir. Burası da subaylara mahsus olup avlusunda Cumhurbaşkanlığı'nın dinlenme köşkü vardır. Boğazdaki orduevlerinin ikincisi Saniyer Orduevi'dir. Üçüncüsü ise Rumelikavağı yolundaki Saniyer Astsubay Orduevi'dir. Bu orduevinin bir de plajı vardır. İstanbul'un Avrupa yakasındaki diğer orduevleri Vatan Caddesi üzerinde astsubaylara mahsus Aksaray Orduevi ile Kasımpaşa'daki Deniz Astsubay Orduevi'dir.

Asya yakasında ise Fenerbahçe Orduevi ve Selimiye Orduevi vardır. Fenerbahçe koyunda yer alan Fenerbahçe Orduevi subay orduevidir. Anadolu yakasında oturan subay personelin özellikle havuzundan dolayı en çok kullandığı bir mekândır. Marmara Denizi kırlanmeden önce Fenerbahçe orduevinin önünde geniş bir plaj da mevcuttu.

Selimiye Orduevi Selimiye Kışlası'nın bitişğinde yer almaktadır ve astsubay orduevi olarak kullanılmaktadır.

TÜLİN ÇORUHLU

ORGANİZE DERİ SANAYİ BÖLGESİ

Tuzla İlçesi'nin Aydınli Köyü mevkiinde 1992'de açılan debbaghaneler ve deri işleme atölye ve tesisleri bütünlüğü.

İstanbul'un fethinin hemen ardından Kazlıçesme'de (→) kurulan debbaghaneler, o tarihten 1993'e kadar ülkenin en büyük deri üretimi bölgesi olma niteliğini korumuş; İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce 1990'da başlayan bölge düzenleme çalışmaları sırasında tamamen yıkılarak, Tuzla'nın Aydınli Köyü'ne nakledilmiştir.

Debbaghanelerin Kazlıçesme'den kaldırılması fikri, 1958'de sahil yolu açılırken ortaya çıkmış ve 1960'larda dericiler için yeni bir yerleşme bölgesi aranmaya başlanmıştır. Önce Haramidere, sonra Riva, daha sonra Dil İskeleyi arkasındaki Dilovası üzerinde kurulmuş; ancak hiçbirisi uygun görülmemiş, konu uzun süre sürüncemede kalmıştır.

İstanbul'da bir Organize Deri Sanayi Bölgesi kurulması Bakanlar Kurulu'nun 7 Ağustos 1978 tarih ve 10529 sayılı kararıyla resmîyete dökmüş, aradan 3 yıl geçtikten sonra Ekim 1981'de o zaman İstanbul valisi olan Nevzat Ayaz'ın başkanlığında Tuzla, Aydınli-Orhanlı Köyü civarındaki alanda Organize Deri Sanayi Bölge-

Baskısı: İstanbul, Tanin Matbaası, 1328, 20x14(16x10) cm, 329 sayfa, resimli. Karatay, TM, I, 424; Özege, V, 2126; MÇOB, s. 617; SÖBKK, III-IV, 431; TUBATOK/AHTE, V, 247; BDK K.22582; Belediye, YÖ.265; Ali Emiri, Tabiiye, nr. 116.

Bibliyografya: Osman Nuri Ergin, *İstanbul Şehreminleri*, İstanbul, 1927; Şevki, *Hüseyin Kazım Bey*, İstanbul, 1935; *Türk Meşhurları*, s. 211; TA, XIX, 420-421; M. Şakir Ülkütaşır, "Hüseyin Kazım Kadri (1870-1934)", *Türk Dili*, I/5, 1952, s. 24-26; *Meydan Larousse*, VI, 92; TDEA, IV, 300-302; Hüseyin Kazım Kadri, *Meşrutiyetten Cumhuriyete Hatıralarım*, haz. İsmail Kara, İstanbul 1991; DİA, XVIII, 554-555.

894. JOSEPH ZANNİ (ölm. 1934)

Osmanlı eczacısı. Esas ismi Hovsep Papazyan'dır. Babası Vincent Zanni 1852 senesinde İstiklal Caddesi'nde bir eczane açmıştır. Dr. Joseph Zanni Almanya'da fen doktorası yapmış, İstanbul'da hususi bir kimyevî analiz laboratuvarı kurmuştur. Babasının ölümü üzerine eczanenin idaresini de üstlenmiştir. Sultan II. Abdülhamid'in Yıldız Sarayı'nda kurduğu eczanede çalışmış ve sultanın kimyageri ünvanını almıştır. Bir müddet Rüşumat Emanet-i Celilesi'nde fen müşaviri olarak vazife yapmıştır. 12 Aralık 1934'te İstanbul'da ölmüştür. İstanbul'da kullanılan yağların kimyevî özellikleri hakkında Fransızca yazmış olduğu kitabın Türkçe tercümesinden Yanko Haralambo (bkz. s. 810) maddesinde bahsedildi.

Bibliyografya: Baytop, s. 445-446.

895. AHMED CEVDET (ölm. 1935)

İkdam Gazetesi'nin kurucusu olduğundan İkdâmcı Cevdet olarak bilinir. 1279/1862'de İstanbul'da doğdu. Tütün tüccarından Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. İlk ve orta eğitiminden sonra hususi Arapça ve Fransızca dersleri aldı. *Tercümân-ı Hakikat Gazetesi*'ne muharrir olarak girdi. Burada çalışırken Hukuk Mektebi'ne devam etti. Hukuk'tan mezun olduktan sonra *Takvîm-i Vekâyi Gazetesi* yazı heyetine girdi. Tütün rejisinde ve Osmanlı Bankası'nda bir müddet memurluk; *Sabah*, *Tarik*, *Saadet* gazetelerinde başmuharrirlik yaptı. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İttihat Terakki'ye muhalefet ettiği için 31 Mart Vakası'nı müteakib Avrupa'ya gitmeye mecbur kaldı ve uzun bir müddet orada yaşadı. Ahmed Cevdet, Avrupa'da bulunduğu sırada da siyasi yazılarına devam etmiş, siyasi ortam uygun olmadığı zamanlarda çiftçilik, patates ziraati gibi konularda yazmıştır. Yalnız gazetesiyle değil, neşrettiği muhtelif devirlere ait kitaplarla da Türk kültürüne hizmet etmiştir. 1935'te Ankara'da Matbuat Kongresi'ne gelmiş ve ani bir kalp krizi neticesi ölmüştür. Konumuzla alakalı olarak **Malûmât-ı Fenniye** (T, معلومات فنيه) adlı bir eseri vardır. Talebeler için hazırlanmış yardımcı ders kitabı görünümündedir. Fen bilgileri ihtiva eder. İnsan ırkları, insan vücudu, kemikler, kaslar vs.'den bahsettikten sonra vücutta oluşan hastalıklar, bir takım sakatlıklar anlatılır.

AHMED Cavad, bk. **CAVADZADE Éhmed Cavad**, Mehemedélioğlu (? – 1803/4), AT 4/223; şiirlerinde Câvid mahlâsını kullandı.

AHMED Câvid bk. **CÂVID**

AHMED Câzim bk. **CÂZİM**

AHMED Celâleddin Dede, bk. **BAYKARA**, Ahmed Celâleddin

AHMED Cemil (20.yy.): Şair. **Eseri/Şiir**: *Bekâr Odasm[da]* (Giresun 1952).
Kay.: Yaz. Arv ♦♦N. ÜNVER

AHMED Cemil, bk. **ÉHMED Cemil**

AHMED Cenabî Paşa, bk. **CENABÎ** (? – 1561)

AHMED Cevat Paşa (1851 - 1900): Tarihçi ve yazar. Babasının görevi dolayısıyla Şam'da doğdu. Afyonkarahisarlı Karaağaçlızade Albay Mustafa Âsım Beyin oğludur. Askerî liseyi bitirdi, sonra Harp Okuluna girdi. Oradan teğmen rütbesiyle kurmay sınıfına geçti. 1871 yılında akademiği kurmay yüzbaşı olarak bitirdi. Ordudaki ilk yıllarında sarayın dikkatini çekti ve binbaşılığa yükseldi. Ruslarla yapılan Ezerçe Savaşı'na katıldı, Aziz Paşanın şehit olması üzerine kolordunun komutasını üzerine aldı. 1878'de albaylığa yükseldi, 1884'te tuğgeneral oldu. Başarıları sebebiyle kendisine çeşitli nişanlar ve madalyalar verildi. Ayrıca yabancı devletlere ait çeşitli nişanları da almaya hak kazandı. Abdülhamid'in güvenini kazanarak 1892 yılında sadrazamlığa yükseldi. Padişahla arası açılınca kadar bu görevde ancak üç buçuk yıl kalabildi. Daha sonra Girit Askerî Komutanlığına atandı. 1898 yılında Şam'daki 5. Ordu Komutanlığına gönderildi. Bu arada sağlığı bozuldu. İstanbul'a döndü ve kısa bir müddet sonra İstanbul Nişantaşı'ndaki evinde vefat etti, Fatih'te Emir Buharî Türbesi karşısındaki türbesine defnedildi. Askerlik ve devlet adamlığı görevlerinin yanında yazarlık da yaptı. Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihini yazdı. Ayrıca Osmanlı ordularının kuruluşundan 1700 yılına kadar yaptığı savaşları, silâhlı kuvvetlerdeki gelişmeleri anlattığı bir diğer kitabı da kaleme aldı. Sultan Abdülaziz'e ithaf ettiği birkaç ciltlik ansiklopedik ese-

rinde Osmanlı devletinin sosyal, idarî, kültürel yönlerini anlattı. Arapça ve Fransızca bilirdi. Ölümünden sonra binlerce ciltlik özel kitaplığı Müze-i Hümayûn Kütüphanesine bağışlandı. **Eserleri/Tarih**: *Tarih-i Askerî-i Osmanî* (İst. 1882, bu eserin *Yeniçeriler Tarihi* bölümü ayrıca basıldı.), *Sadova Muharebesine Kadar Muhtasar Tarih-i Askerî* (İst. 1874), *Ma'lûmâtü'l- Kâfiyye fi Ahvâl-i Memâlik-i Osmâniyye*. **Dergi**: *Yâdigâr* (1880, 24 sayı). **Diğer eserleri**: *Riyâziyenin Mebâhis-i Dakikası*, *Kimyanın Sanayi'e Tatbiki*, *Semâ*, *Telefon*.
Kay.: İ. Ü. Nasraddinoglu, *Afyonlu Şairler, Yazarlar, Hattatlar* (1971), s. 182-184; OM, 1975, 3/42; TDEA 1/57. ♦♦A. CELEPOĞLU

AHMED Cevdet (1862- 27.5.1935): Gazeteci. İstanbul'da doğdu. İstanbul'un tanınmış tütün tüccarlarından Hacı Ahmed Efendinin oğludur. İlk tahsilini mahalle mektebinde yaptı. Kaptanpaşa Rüştîyesinden sonra Mülkiye ve Hukuk Mektebinden mezun oldu. Arapça, Farsça ve Fransızca öğrendi. Kendi gayretleriyle Almanca ve Rumcaya da vakıf oldu. 1883'te *Tercüman-ı Hakikat* gazetesine mütercim olarak girdi. İlk yazılarını bu gazetede yayımlamaya başladı. *Takvim-i Vekâyi'*de yazdı ve bu gazetenin yazı kurulunda görev aldı. Daha sonra Tömbeki Rejisinde ve Osmanlı Bankasında memur olarak çalıştı. *Sabah*, *Tarîk* ve *Saadet* gazetelerinde başmuharrirlik yaptı. 5.7.1894'te *İkdam* gazetesini kurdu. Bu yüzden İkdamcı diye tanındı. 31.12.1928 tarihine kadar yayımlanan bu gazete Türk bilim, kültür ve politika hayatına, Türkçülüğe ve Millî Mücadele'ye büyük hizmetler verdi. Gazetenin başında "Siyasî, ilmî, Türk gazetesidir." ibaresi vardı. Zengin iç ve dış haberlere, ciddi ve seviyeli makalelere, ilmî araştırmalara, hikâye ve roman tefrikalarına yer verdi. Ahmed Mithat* Efendinin *Taaffüf*'ü, Hüseyin Rahmi'nin* *İffet* ve *Mutallaka*'sı, Abdülhak Hamit'in* *Zeyneb*'i *İkdam*'da tefrika edildi. *İkdam* çağının birçok gazetecisine okul oldu. Belli başlı yazarları arasında Ahmed Cevdet, Ahmed Mithat Efendi*, Recaizade Ekrem*, Samipaşazade Sezaî*, Cenab Şahabeddin*, Halit Ziya Uşaklıgil*, Ahmed Rasim*, Hüseyin Rahmi Gürpınar*, Abdullah sZühtü*, Mustafa Reşit*, Hasan Raif*, Hüseyin Daniş Pedram*, İsmail Avni*, Hüseyin Nazmi*, Faik Hilmi*, Fatma Aliye*, Samih Rifat Horozcu*, Fikri Lütfü Dördüncü*, Hüseyin Kâ-

5. Hıfz-ı Sıhḥāt-ı Akıl (T):

حفظ صحت عقل

Hekim Mecmuası, 1 Şubat 1338, sayı 2, sayfa 1-3'de yayınlanmış bir makaledir.

Baş: بوتون فعالیت مدنی و اجتماعی که شرط اساسی ذکا و عرفان بشردر بر ویا متعدد مصولرک وخیم آفتلری اویغون و موافق بر حیات...

6. Tıbbī Musahabeler (T):

طبی مصاحبه لر

Hekim Mecmuası, 1 Kanun-i Sāni 1338, sayı 1, sayfa 12-13'de yayınlanmış tifo, dizanteri, influenza (grip) gibi tıbbā dair hastalıklardan bahseder bir makaledir.

Baş: یکرمنجی عصرک دکیشدیردیکی ذهنیتلر آره سنده هکیمکنده یری واردر. بو افاده مده یقین زمانلرک طبی ترقیلرینی قصد ایتمیورم...

7. Vikāye Faāliyeti (T):

وقایه فعالیتی

Hekim Mecmuası, 1 Mayıs 1339, sayı 16, s. 1-2'de yayınlanmış bir makaledir. Muhtelif hastalıklardan korunma usulleri anlatılır.

Baş: صحیه و معاونت اجتماعی وکالتنه اتحاف: حرب عمومینک میدانه کتیردیکی سفالتلر هر مدنی مملکتده یکی یکی فعالیتلر کوسترلمسنى موجب اولدی...

Bibliyografiya: *Etibba Odası Gazetesi*, 1 Mart 1935, sayı 5, sayfa 62; *Tıb Dünyası* 1935, sayı 3, sayfa 2871; Unat-Samastı, s. 54; Hamit Er, "Dr. Avni Mahmut ve Türkiye'de Akıl Hastalıkları Eğitimi", *Tıp Tarihi Araştırmaları*, X, 179; Manisa'nın en yaşlı doktorlarından Ahmet Kasımoğlu ile Necdet Okumuş'un 18-05-1998'de yaptığı mülakat.

1084. AHMED CEVDET (ölm. 1935)

(10904)

İkdam Gazetesi'nin kurucusu olduğundan İkdamcı Cevdet olarak bilinir. 1279/1862'de İstanbul'da doğdu. Tütün tüccarından Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. İlk ve orta eğitiminden sonra hususi Arapça ve Fransızca dersleri aldı. *Tercümân-ı Hakikat Gazetesi*'ne muharrir olarak girdi. Burada çalışırken Hukuk Mektebi'ne devam etti. Hukuk'tan mezun olduktan sonra *Takvīm-i Vekāyi Gazetesi* yazı heyetine girdi. Tütün Rejisi'nde ve Osmanlı Bankası'nda bir müddet memurluk; *Sabah*, *Tarık*, *Saadet* gazetelerinde başmuharrirlik yaptı. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İttihat Terakki'ye muhalefet ettiği için 31 Mart Vakası'nı müteakib Avrupa'ya gitmeye mecbur kaldı ve uzun bir müddet orada yaşadı. Ahmed Cevdet, Avrupa'da bulunduğu sırada da siyasi yazılarına devam etmiş, siyasi ortam uygun olmadığı zamanlarda çiftçilik, patates ziraati gibi konularda yazmıştır. Yalnız gazetesiyle değil, neşrettiği muhtelif devirlere ait kitaplarla da Türk kültürüne hizmet etmiştir. 1935'te Ankara'da Matbuat Kongresi'ne

~~Türk Basın Tarihi~~

Ahmed Cevdet ~~Oran~~

İkdamcı

Ülkütaşı, M. Şakir

"Türk basın tarihinden bir sahife:

İkdamcı Ahmed Cevdet Oran (1862-1935)-"

1972/1 ss. 249-252

MADE YATIRILANDIRILAR

EDRA GELER UOKUMAN